

ԿԱՐԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԵՎ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ

1. Սույն կարգով կարգավորվում են տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման հետ կապված հարաբերությունները:
2. Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզի Գավառ համայնքի աշխատակազմը պարտավոր է պահել տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման միասնական էլեկտրոնային մատյան (այսուհետ՝ մատյան):
3. Մատյանում ըստ հերթականության լրացվում են՝
 - 1) նորմատիվ իրավական ակտի հաշվառման հերթական համարը.
 - 2) նորմատիվ իրավական ակտն ընդունող մարմինը.
 - 3) նորմատիվ իրավական ակտի տեսակը.
 - 4) նորմատիվ իրավական ակտի վերնագիրը.
 - 5) նորմատիվ իրավական ակտի ընդունման տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը.
 - 6) նորմատիվ իրավական ակտի հերթական համարը.
 - 7) նորմատիվ իրավական ակտի ստորագրման տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը.
 - 8) նորմատիվ իրավական ակտի հրապարակման, դրա ուժի մեջ մտնելու տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը.
 - 9) նորմատիվ իրավական ակտի գործողության դադարեցման տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը.
 - 10) նորմատիվ իրավական ակտի նախագիծը պետական-իրավական փորձաքննության ուղարկելու տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը,
 - 11) նորմատիվ իրավական ակտի նախագծի մասին պետական-իրավական փորձագիտական եզրակացություն տալու տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը, իսկ օրենքով սահմանված ժամկետներում փորձագիտական եզրակացություն չտրամադրելու դեպքում՝ նշում այդ մասին:
4. Պետական-իրավական փորձաքննության ոչ ենթակա համայնքային բյուջեների վերաբաշխման, դրանում առաջարկվող փոփոխությունների, ինչպես նաև բյուջեի կատարումն ապահովող միջոցառումների վերաբերյալ համայնքի ավագանու կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը միասնական էլեկտրոնային մատյանում հաշվառելիս սույն կարգի 3-րդ կետի 10-րդ և 11-րդ ենթակետերով պահանջվող տեղեկատվությունը չի նշվում:
5. Մատյաններում կարող են նախատեսվել նաև այլ նշումներ:
6. Մատյանի հաշվառման համարների հերթականությունը վերսկսվում է յուրաքանչյուր տարվա հունվարի 1-ից:
7. Մատյանում նշումները պետք է կատարվեն առանց կրճատումների:
8. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը հաշվառվում, այնուհետև սահմանված կարգով արխիվացվում և պահպանվում են համայնքի աշխատակազմի արխիվում, իսկ սահմանված ժամկետների ավարտից հետո մշտական պահպանության է հանձնվում պետական կամ համայնքային արխիվ:

9. Մույն կարգը տարածվում է նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված ներքին (լոկալ) և անհատական իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման վրա:
10. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման մատյանից տեղեկություններ կարող են տրամադրվել իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց: Մատյանից գրավոր տեղեկություններ կարող են տրվել առձեռն, փոստով, ինչպես նաև էլեկտրոնային կապի այլ միջոցներով:
11. Մատյանից տեղեկություններ տալու համար համայնքի ավագանու որոշմամբ սահմանված կարգով և չափով կարող է գանձվել տեղական վճար:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԵՎ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ

1. Կարգավորման ենթակա ոլորտի կամ խնդրի սահմանումը.

Համայնքի ավագանու որոշման նախագծի տիպային տարբերակով առաջարկվում է սահմանել տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունվող նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգ՝ հիմք ընդունելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 26-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

2. Առկա իրավիճակը.

2018 թվականի մարտի 21-ին Ազգային ժողովի կողմից ընդունվեց «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (այսուհետ՝ Օրենք), որով ուժը կորցրած ճանաչվեց 2002 թվականի ապրիլի 3-ին ընդունված «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը: Մասնավորապես, նոր օրենքի մշակման և ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված էր **2015 թվականին իրականացված Սահմանադրական փոփոխություններով**, ինչպես նաև օրենսդրական գործընթացի բարեփոխման վերաբերյալ ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի 2014 թվականի «Օրենսդրական գործընթացի գնահատումը Հայաստանում» զեկույցում տեղ գտած բազմաթիվ առաջարկությունների հիման վրա՝ նոր իրավակարգավորումներ մշակելու անհրաժեշտությամբ: Նշվածի համատեքստում Օրենքում ներառվել են ոչ միայն սահմանադրական բարեփոխումների լույսի ներքո անհրաժեշտ համապատասխանեցման իրավակարգավորումներ, այլև հայեցակարգային նոր ինստիտուտներ և դրանից բխող նոր իրավակարգավորումներ:

Ի տարբերություն նախորդ՝ «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, Օրենքի կարգավորման շրջանակը սահմանափակվել է **միայն նորմատիվ իրավական ակտերի** հանրային քննարկման, կարգավորման ազդեցության գնահատման, փորձաքննության, ուժի մեջ մտնելու, հրապարակման, հաշվառման և պահպանման, գործողության, փոփոխման, լրացման և գործողության դադարեցման, ինչպես նաև իրավական հակասությունների (իրավական կոլիզիաների) և օրենսդրական բացերի դեպքում իրավական ակտերի նորմերի կիրառման, մեկնաբանման, պարզաբանման հետ կապված հարաբերությունների կարգավորմամբ, ինչպես նաև օրենսդրական տեխնիկայի կանոնների սահմանմամբ: Նման մոտեցման որդեգրման համար հիմք է հանդիսացել 2015 թվականի փոփոխություններով Սահմանադրությամբ ամրագրված այն կարգավորումը, համաձայն որի՝ **Սահմանադրությամբ ամրագրված մարմինների կամ անձանց շրջանակին է իրավունք վերապահված ընդունելու նորմատիվ իրավական ակտեր:**

Ինչ վերաբերում է տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝ համայնքի ավագանուն և համայնքի ղեկավարին, ապա հարկ է նկատի ունենալ, որ **և՛ համայնքի ավագանին, և՛ համայնքի ղեկավարը Սահմանադրությամբ կամ օրենքով լիազորված են ընդունելու ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտեր:** Այսպես՝

- 1) Սահմանադրության 182-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ համայնքի ավագանին օրենքով սահմանված կարգով ընդունում է **ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտեր**, որոնք ենթակա են կատարման համայնքի տարածքում: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ համայնքի ղեկավարը կատարում է համայնքի ավագանու որոշումները և պատասխանատու է համայնքի ավագանու առջև:

2) «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի մի շարք հոդվածների կարգավորումների համակարգային վերլուծությանից պարզ է դառնում, որ օրենքով համայնքի ղեկավարը նույնպես լիազորվել է ընդունելու ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտեր։ Մասնավորապես.

ա) նշված օրենքի 11-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ և 6-րդ կետերի համաձայն՝ 3000 և ավելի բնակիչ ունեցող համայնքի (իսկ 2022 թվականի հունվարի 1-ից հետո համայնքը՝ անկախ բնակչության քանակից) պաշտոնական համացանցային կայքում ներբեռնման հնարավորությամբ առնվազն պետք է առկա լինի համայնքի ղեկավարի և ավագանու ընդունած նորմատիվ իրավական ակտերը, ինչպես նաև նշված ակտերի նախագծերը։

բ) Նույն օրենքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ համայնքի ղեկավարը նորմատիվ իրավական ակտեր ընդունելուց հետո պարտավոր է երկօրյա ժամկետում այն ուղարկել համայնքի ավագանու անդամներին և փակցնել համայնքի ավագանու նստավայրում՝ բոլորի համար տեսանելի ու մատչելի տեղում։ Պաշտոնական համացանցային կայք ունեցող համայնքներում համայնքի ղեկավարի նորմատիվ ակտերը երկօրյա ժամկետում տեղադրվում են կայքում։

Հարկ է ուշադրություն դարձնել այն հանգամանքին, որ թեև «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով համայնքի ղեկավարը լիազորվել է ընդունելու ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտ, այնուամենայնիվ, համայնքի ղեկավարի կողմից ընդունվող ակտերի գերակշիռ մասը անհատական կամ ներքին (լոկալ) բնույթ ունեն։ Շատ դեպքերում իրավական ակտի կամ դրանով կարգավորվող հասարակական հարաբերությունների բնույթը ոչ ճիշտ գնահատելու հետևանքով իրականում անհատական կամ ներքին (լոկալ) բնույթ ունեցող իրավական ակտն ընդունվում և հրապարակվում է համայնքի ղեկավարի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտի տեսքով։

Օրենքով առաջարկվող համակարգային փոփոխություններից է նորմատիվ իրավական ակտերի գրանցման, հաշվառման ինստիտուտի վերանայումը։ Անցում կատարելով նորմատիվ իրավական ակտերի հրապարակման բացառապես էլեկտրոնային եղանակին՝ դրանց գրանցման անհրաժեշտությունը վերանում է։ Արդարադատության նախարարությունը նորմատիվ իրավական ակտերի պետական գրանցման գործառույթ այլևս չի իրականացնում։ Իրավաստեղծ մարմինը ուղարկելով նորմատիվ իրավական ակտը էլեկտրոնային հրապարակման՝ այդպիսով ինքնաշխատ կերպով նաև գրանցում է ակտն այդ համակարգում։

Նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման ինստիտուտը Օրենքով նույնպես վերանայվել է։ Նախկինում, ի կատարումն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 89-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջի, որի համաձայն. *«Իրավական ակտ ընդունող մարմինները պարտավոր են պահել իրենց ընդունած իրավական ակտերի հաշվառման մատյան։ Իրավական ակտերի հաշվառումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով»*, 2002 թվականի հուլիսի 11-ի Կառավարությունն ընդունել էր «Հասարակությանն իրավական ակտերի մասին իրազեկման եվ իրավական ակտերի հաշվառման կարգերը հաստատելու մասին» N 1146-Ն նորոշումը, որով էլ առաջնորդվում էին իրավական ակտ ընդունող մարմինները, ներառյալ՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինները։ Նշված որոշումն ուժը կորցրած է ճանաչվել ՀՀ կառավարության 2018 թվականի հուլիսի 10-ի N 773-Ն որոշմամբ։

Գործող Օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նորմատիվ իրավական ակտն ընդունող մարմինը պարտավոր է սահմանված կարգով իրականացնել իր կողմից ընդունված իրավական ակտերի ներքին հաշվառում և պահպանում։ Իսկ նույն հոդվածի

3-րդ մասի համաձայն՝ նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառումը և պահպանումն իրականացվում են ընդունող մարմնի սահմանած կարգով: Հետևաբար, այսուհետ նորմատիվ իրավական ակտ ընդունելու իրավասություն ունեցող յուրաքանչյուր մարմին, պետք է ընդունի նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգ: Պետական կառավարման համակարգի մի քանի մարմիններ ներկայումս ունեն այդպիսի հաստատած կարգ, օրինակ՝ ՀՀ կառավարությունը, Արդարադատության նախարարությունը:

ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հունիսի 20-ի N 757-Լ որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգը», որի համաձայն՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմում վարվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման մեկ միասնական էլեկտրոնային մատյան: Նշված կարգը տարածվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի և Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետի կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման վրա:

ՀՀ արդարադատության նախարարի 2018 թվականի հուլիսի 30-ի N 390-Լ հրամանով հաստատված կարգի համաձայն՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատակազմը ՀՀ արդարադատության նախարարի կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառումն ու պահպանումը նույնպես իրականացվում է էլեկտրոնային մատյանի միջոցով:

Հաշվի առնելով Օրենքի վերոնշյալ պահանջը՝ անհրաժեշտություն է առաջացել մշակելու տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունվող նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգը սահմանող համայնքի ավագանու որոշման նախագծի տիպային տարբերակ, որը հասանելի կլինի ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության պաշտոնական կայքէջում և համայնքներին կառաջարկվի օգտվել մշակված համայնքի ավագանու որոշման նախագծի տիպային տարբերակից:

3. Կարգավորման նպատակները, ակնկալվող արդյունքը.

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունվող նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգի ընդունումը հնարավորություն կընձեռի համայնքների աշխատակազմերին իրականացնելու համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի կողմից ընդունված ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի պատշաճ հաշվառում և պահպանում:

Միննույն ժամանակ, հաշվի առնելով, որ ժամանակակից իրավահարաբերությունները պահանջում են արդիական մոտեցումներ՝ իրավական ակտերի կիրառելիությունը և հասանելիությունն առավելագույնս ապահովելու համար, ինչպես նաև հաշվի առնելով, որ Օրենքով սահմանվել է, որ, այսուհետ, նորմատիվ իրավական ակտերը ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից վարվող նորմատիվ իրավական ակտերի հրապարակման միասնական կայքում գրանցվում և հրապարակվում են էլեկտրոնային եղանակով, լիովին արդարացված ենք համարում նաև համայնքների աշխատակազմերի կողմից համընդհանուր մոտեցման որդեգրումը՝ համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառումն ու պահպանումն իրականացնելով քաղաքային էլեկտրոնային եղանակով:

Համայնքի աշխատակազմը համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերը հաշվառելու է առանձին էլեկտրոնային մատյաններում: Համայնքի աշխատակազմի կողմից վարվող

Էլեկտրոնային մատյաններում ըստ հերթականության լրացվելու են ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտի վավերապայմանները, հրապարակման, ուժի մեջ մտնելու և գործողության դադարեցման ժամկետները, ինչպես նաև պարտադիր փորձաքննության ենթակա ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի դեպքում նաև այդ ակտերի նախագծերը պետական-իրավական փորձաքննության ուղարկելու և փորձագիտական եզրակացությունը ստանալու տարին, ամիսը (տառերով), ամսաթիվը: Սահմանված ժամկետներում պետական-իրավական փորձագիտական եզրակացություն չստանալու դեպքում նշում է կատարվելու այդ մասին: Մատյաններում կարող են նախատեսվել նաև այլ նշումներ:

Մատյաններում նշումները պետք է կատարվեն առանց կրճատումների: Յուրաքանչյուր տարվա դեկտեմբերի երկրորդ տասնօրյակից հետո մատյանների յուրաքանչյուր էջ հաստատվում է աշխատակազմի քարտուղարի էլեկտրոնային ստորագրությամբ, որից հետո փաստաթղթում նոր գրառումներ չի թույլատրվում կատարել: Մատյանների հաշվառման համարների հերթականությունը վերսկսվում է յուրաքանչյուր տարվա հունվարի 1-ից:

Նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման մատյաններից գրավոր տեղեկություններ կարող են տրամադրվել իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց: Մատյաններից գրավոր տեղեկություններ կարող են տրվել առձեռն, փոստով, ինչպես նաև էլեկտրոնային կապի այլ միջոցներով: Մատյանից տեղեկություններ տալու համար համայնքի ավագանու որոշմամբ սահմանված կարգով և չափով կարող է գանձվել տեղական վճար (համայնքապետարանի աշխատակազմի արխիվից փաստաթղթերի պատճեններ տրամադրելու համար փոխհատուցման վճար):

Մույն կարգը տարածվելու է նաև համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի կողմից ընդունված **ներքին և անհատական իրավական ակտերի հաշվառման վրա**, որի համար վարվում են առանձին էլեկտրոնային մատյաններ:

Հաշվի առնելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունվող նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման հետ կապված հարաբերությունների բնույթը՝ առաջարկվում է որպեսզի կարգը հաստատվի **համայնքի ավագանու ներքին (լոկալ) ակտի տեսքով**:

4. Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները.

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունվող նորմատիվ իրավական ակտերի հաշվառման և պահպանման կարգը սահմանող համայնքի ավագանու որոշման նախագծի տիպային տարբերակը մշակվել է Եվրոպայի խորհրդի հայաստանյան գրասենյակի կողմից իրականացվող «Հայաստանի համայնքների միության ինստիտուցիոնալ կարողությունների ամրապնդում և Հայաստանում թափանցիկ և մասնակցային տեղական ինքնակառավարման խթանում» ծրագրի շրջանակներում: